

LOHENKALASTUKSEN RAJOITTAMINEN ITÄMEREN PÄÄALTAALLA

Tausta

Neuvoston asetuksessa eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien ja niihin liittyvien edellytysten vahvistamisesta vuodeksi 2013 vahvistetaan Suomen silakan, kilohailin, turskan ja lohen kalastusmahdollisuudet Itämerellä. Asetuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 22.10.2012 ja asetus julkaistaan vuoden 2012 loppuun mennessä. Suomelle vahvistettava Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiö vuodelle 2013 on 28 103 lohta. Se on n. 11 % pienempi kuin vuoden 2012 alkuperäinen kiintiö (31 667 lohta).

Itämeren pääaltaalla harjoitettava lohenkalastus kohdistuu kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) mukaan muita merialueita enemmän myös heikossa tilassa olevien lohikantojen yksilöihin. Tällä alueella suomalaiset kalastusalukset kalastavat lohta yksinomaan ajosiimoilla, joihin pyyntikokoisten lohien lisäksi tarttuu alamittaisia lohia. Vuosina 2010 ja 2011 suomalaisten kalastusalusten lohisaalis tällä alueella oli n. 7 000 lohta ja vuonna 2012 saalis rajoitettiin kevätkaudella enintään 4 000 loheen. Edellä mainituista syistä lohenkalastusta Itämeren pääaltaalla on perusteltua rajoittaa.

Neuvoston asetus (EY) N:o 2187/2005 kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla, asetuksen (EY) N:o 1434/98 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 88/98 kumoamisesta antaa mahdollisuuden jäsenvaltioille toteuttaa toimenpiteitä, joita sovelletaan ainoastaan niiden lipun alla purjehtiviin aluksiin.

Mainitun asetuksen artiklassa 26 todetaan, että jäsenvaltiot voivat kalakantojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi tai vähentääkseen kalastuksen vaikutuksia meren ekosysteemiin toteuttaa kalastusmahdollisuuksien rajoittamiseen tähtääviä teknisiä toimenpiteitä, jotka a) täydentävät yhteisön kalastusasetuksissa säädettyjä toimenpiteitä; tai b) ylittävät yhteisön kalastusasetuksissa säädettyt vähimmäisvaatimukset. Artiklassa mainitaan lisäksi, että tarkoitettuja toimenpiteitä tulee soveltaa ainoastaan kyseisen jäsenvaltion kalastajiin ja että niiden on oltava yhteensopivia unionin lainsäädännön kanssa.

Ehdotus

Edellä mainitun perusteella maa- ja metsätalousministeriö on lähettänyt lausunnolle ehdotuksen siitä, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin 1.1.2013 alkaen toistaiseksi suomalaisten kalastusalusten lohenkalastus ajosiimoilla Itämeren pääaltaan alueella (ICES osa-alueet 22–28 ja osa-alue 29 leveysasteen 59°30'N eteläpuolelle).

Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on aiemmin päättänyt vastaavasta kiellosta, joka astuu voimaan 1.1.2013.

Lausunnot

Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Helsingin yliopisto, Kalatalouden Keskusliitto, Lapin liitto, Lempeän kalastuskunta, Luonnon lohien puolesta -ryhmä, Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskukset, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio, Suomen Ammattikalastajaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto, Tornio-muoniojokiseura, Tornionjoen kalastusalue, ympäristöministeriö ja WWF Suomi antoivat lausuntonsa ehdotuksesta.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että kiellon tulisi kattaa myös meritaimenen ajosiimakalastus ja soveltamisalan tulisi koskea kaikkia merialueita ja pyyntimuotona myös ankkuroituja siimoja.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus ehdottaa, että ahvenanmaalaisille kalastusalueille osoitetaan vuonna 2013 vähintään 2 000 lohta Itämeren pääaltaalla harjoitettavaan ajosiimakalastukseen. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus on katsonut, että aiheesta tulee Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin nojalla käydä valtakunnan ja maakunnan välisiä neuvotteluja.

Suomen Ammattikalastajaliitto on esittänyt, että kiellon kohteena olevien alusten taloudelliset menetykset tulee täysimääräisesti korvata.

Ratkaisuehdotus

Esitettyjä kiellon laajennuksia ei voida tehdä, koska lohienkalastuksessa ajosiimojen ongelmana on kalastuksen kohdistuminen muita merialueita enemmän myös heikossa tilassa olevien lohikantojen yksilöihin nimenomaan Itämeren pääaltaalla, jota vastaavaa perustetta ei ole muualla. Lisäksi on huomion arvoista, että ajosiimoja käytetään lähes yksinomaan ehdotetulla Itämeren pääaltaan kieltoalueella ja niiden käytön lisääntyminen Suomen lähivesillä ei mm. hylkeiden aiheuttamien saalisvahinkojen vuoksi ole todennäköistä.

Ehdotukselle ajosiimojen käyttökiellon ulottamisesta myös meritaimenen kalastukseen ei löydy vastaavaa perustetta kuin lohien osalta. Suomalaiset kalastusalueet eivät myöskään ole harjoittaneet meritaimenen kohdistuvaa ajosiimapyyntiä. Ankkuroidut siimat ovat tärkeitä pyydyksiä turskan kalastuksessa, joten erityistä perustetta niiden kieltämiselle ei myöskään ole.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on katsonut, että aiheesta tulee Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin nojalla käydä valtakunnan ja maakunnan välisiä neuvotteluja. Lausunnoille lähetetyn ehdotuksen kieltoalue kattoi vähäisiltä osin myös maakuntaan liittyviä aluevesiä Bogskärin eteläpuolella sekä muilta osin Suomen talousvyöhykettä ja muiden EU:n jäsenvaltioiden talousvyöhykkeitä ja aluevesiä. Itsehallintolain 59 b §:n 2 momentti soveltuu tilanteisiin, jossa maakunnalla on toimivaltaa. Ahvenanmaan maakunnalla on toimivaltaa kalastusasioissa, mutta vain maakunnan alueella. Kieltoalueen pohjoisraja 59°30'N voidaan siirtää etelämmäksi leveysasteeseen 59°26'N, jolloin kieltoalueen pohjoisraja tulee yhtenäiseksi linjaksi eikä se miltään osin yhdisty Ahvenanmaan maakuntaan liittyviin aluevesiin.

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe perustetta sallia erityisesti ahvenanmaalaisille kalastajille mahdollisuutta ajosiimakalastukseen pääaltaalla. Ministeriö on käynyt ja jatkaa tarvittaessa kieltoon liittyviä keskusteluja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja Suomen Ammattikalastajaliiton kanssa. Maa- ja metsätalousministeriön on kuitenkin ennen 1.1.2013 alkavaa kalastuskautta tarpeen tehdä ratkaisu ajosiimakalastuksen kieltämisestä Itämeren pääaltaalla. Ehdotus on muutettu siten, että kieltoalueen pohjoisraja siirretään leveysasteeseen 59°26'N siten, että kieltoalueen pohjoisraja tulee yhtenäiseksi linjaksi eikä se miltään osin yhdisty Ahvenanmaan maakuntaan liittyviin aluevesiin.

